

Målandet som en kärlekshandling

Konst&Designrecensioner Fastän motivet och gråskalan är desamma händer det sällsamt mycket när de små fotografierna från privata album växer till monumentala målningar i offentligt ljus, skriver Magdalena Dziurlikowska om Gunnel Wählstrands utställning på Magasin 3 i Stockholm.

Magdalena Dziurlikowska 07:00 - 16 feb, 2017

Det är sommar. Solvarma klippor utanför Strömstad. En len vind andas i båtens segel och leker i kvinnans hår. En karaktäristisk bild för Gunnel Wählstrand som målar av gamla foton från familjens sommarnöje. Varför blir det inte en banal och sentimental reklambild? Färgerna. Den överjordiskt milda, smeksamma gråskalan som fjärmar och kapslar in, samtidigt som allt vibrerar av liv. Hantverket. Att kunna bemästra en vidsträckt och utsökt detaljerad målning i något så egensinnigt som tusch. Stämningen. Drömsk och romantisk men full av störningar och uppvaknanden. Den obekanta formen i nedre vänstra hörnet. Titeln Den sista ön. Närheten i det privata fotografiet och målningens allmängiltighet, distans. Den sköra stunden som Jasper Sharp och Ben Street ringar in i en essä om Wählstrand. De skriver om att fotografier är återhållna övergångar, ständigt på randen till att förvandlas till något annat, på

gränsen att vända. Så balanserar Wählstrand i verk efter verk. Utställningen på Magasin 3 följer hela hennes konstnärskap.

Ett konstnärskap som består av trettiofem målningar, som det tagit femton år att färdigställa. Under skoltiden läste Wählstrand Roland Barthes *Det ljusa rummet* där han återvänder till ett fotografi av sin döda mor. På så sätt förstod hon att hon skulle in i tystnaden kring sin far, som begick självmord när hon var ett år gammal. Gunnel Wählstrand utgick från familjefotografier hon kunde utantill och från en skatt hon inte sett tidigare, en låda bilder tagna av farfar. Hon ville in i bilderna, vara där länge och umgås med sin far eller med saken efter honom. Måleriet blev en ursäkt för det, och anledningen till att hon arbetar med den tvådimensionella bilden och överhuvudtaget är konstnär, menar hon.

Svart tusch och stort papper är Wählstrands tekniska förutsättningar. Pappret är oftast större än henne själv. Det blir lättare att komma nära då, att kliva in och låta sig omslutas. Tuschet är farligt och oåterkalleligt, det har nerv och kan stjälpa en målning. Om hon spiller kan hon kassera flera månaders arbete. Slumpen är ingen medspelare och själv vill hon vara helt tyst inför motivet, bara följa. Fastän motivet och gråskalan är desamma händer det sällsamt mycket när de små fotografierna från privata album växer till monumentala målningar i offentligt ljus. Bilderna var aldrig tänkta att ses så. Skalan gör dem skrämmande och gåtfulla och sammanhanget öppnar upp för fler tolkningar.

Mother Profile är ett jättelikt gudinneansikte i svart hårhjälms. Det är mammans förlovningsbild och Gunnel tyckte redan som liten att bilden var stor, fastän den rymdes i handen. De små stundernas monumentalitet och främlingskapet inför de allra närmaste. Nyårsdagen med kvinnans frusna pose och den borgerliga rekvisitans tystnad på parkettgolvet is. Mitt i en sådan stillhet kan vad som helst hända. Vita påfåglar vid svarta buskar. Eller havets vilda Wave som krossas mot klippor strax under ovädersmolnen. Det finns färgtoner i tuschet, mörkblå i vattnet, ljusbrun i ansiktet, rött i blommorna på bordet. Det finns lyckosamma missar i förlagorna. Rörelseoskärpa på de läsande i det lugna Biblioteket. Underexponerade ansikten och frätande ljus Vid Fönstret som ger målningen en andlig dimension. Tjejen på Sydhälsö eller det ofattbara i att mamma inte alltid varit mamma. Och pappa förstås i bild efter bild. Liten grabb, ung spoling och vuxen men yngre än vad hans barn är nu. Wählstrand berättar att arbetet med fotografierna kändes som att röra sig inuti en film i ultrarapid, ruta för ruta, år efter år.

I utställningskatalogen citerar Lars Norén Reiner Maria Rilke som säger att förlusten tillhör oss. Vi har åtminstone förlusten. Norén summerar att "I sällsynta men nästan lyckliga fall når förlusten fram till sitt stadium av hängivenhet." Efter att Wählstrand målat av sin pappas id-fotografi i målningen ID var det som att hon inte behövde avbilda honom mer. Det kändes som att han kom runt till henne utan att farfars kameraöga stod emellan. I målningen Walk, är han för första gången borttagen från motivet och de går i landskapet tillsammans. Ett steg längre bort ligger Sandstranden, Wählstrands senaste målning där hon för första gången utgått från ett foto hon själv tagit.

Wählstrand menar att man måste leva sig in i det man målar för att kunna avbilda det och bli en sten eller en strand. Efteråt känner man sig rik för man vet hur det är att vara alla de här sakerna. Att avbilda kan alltså förstås som en kärlekshandling. I Wählstrands fall blir det en enorm kärlekshandling. Oändligt med tid, tålamod och uppmärksamhet. Kolossal omtanke och ömhet. Alla, målaren också, vet hur det slutar. Man kan inte återfå det som gått förlorat. Men att lyckas återkalla, framkalla det icke närvarande på nytt är en stor glädje och framgång.

Magdalena Dziurlikowska

Konst

Gunnel Wählstrand,
Magasin 3, Stockholm
t o m 11 juni

Publicerad: Göteborgs-Posten, 2017-02-16

<https://www.gp.se/kultur/malandet-som-en-karlekshandling-1.4159407>